

Reisverslag

van de reis naar Bukavu, DR Congo

Van 24 oktober tot en met 8 november 2018 is een bezoek afgelegd aan Bukavu. Het doel van de reis was:

ondersteuning bieden aan de groep Bijbelstudenten d.m.v. het houden van een conferentie, het geven van lessen, catechetisch onderwijs en gesprekken.

De ontvangst

Zowel op 'onze' compound, waar ik deze weken in een gastenverblijf mocht logeren, als de ontmoetingen met onze vrienden in de stad waren bijzonder hartelijk. Het voelde als thuiskomen, ook al was ons oude huis niet beschikbaar. Ik mag terugzien op een goede en gezegende reis met vele ontmoetingen. Het werk mocht doorgaan, ook al waren tijdens onze afwezigheid echt wel dieptepunten. Maar de Heere is de Getrouwe, Die niet laat varen wat Zijn hand begon. Daarin gesterkt mocht ik weer te midden van de vrienden de rijke boodschap van Gods genade in Christus Jezus met hen delen.

Dit verslag is opgezet in een aantal hoofdpunten. Het dagprogramma is toegevoegd.

De kerngroep

De kerngroep van nu 11 personen houdt tot op heden stand. In de maanden van onze afwezigheid zijn er twee leden bijgekomen. Geen van hen is afgevallen. Van deze groep zijn zes leden getrouwd, waarvan vijf met één of twee kinderen. Patrick Murhula is voor een jaar voor een project in Brussel en is dus voor lange tijd afwezig. Ook Bienvenu Tabo is voor een onder onderzoeksproject enige tijd in Antwerpen geweest en moet voor verdere studie mogelijk naar Nairobi.

Er is rouw in het gezin van Olivier en Carine. Hun in juni geboren baby is na 10 dagen geleefd te hebben onverwacht overleden. Daarnaast zijn er grote zorgen rond de gezondheid van Isaak Longange. Hij heeft mogelijk een hersentumor. Hij en zijn vrouw Annie verwachten binnenkort hun eerste kindje.

Zowel bij Gabriel Mulume als bij Ben Joseph Baraka heb ik een bezoek aan huis gebracht. Dat wordt zeer gewaardeerd. Ik hoop daarom ook in de komende bezoeken aan Bukavu dat ook bij de anderen te doen.

De zondagse bijeenkomsten

De zondagse bijeenkomsten mochten doorgang hebben. Elke zondag om 15.00 uur is de zaal open en is er gebed, een meditatie en gelegenheid om vragen te stellen. (zie verder onder 'gesprekken met Gabriel'). De eerste zondag heb ik in de bijeenkomst 's middags voor een 25-tal bezoekers gesproken over 'De genezing van Naaman':

1. De weg gewezen 2. De weg verworpen 3. De weg gevolgd. Er was een goede aandacht en na afloop weer veel vragen. Pas om kwart over vijf konden we de deur sluiten. De tweede zondag was Samuel aan de beurt om een meditatie te houden. Deze meditatie ging over Ruth 1. Ter voorbereiding hebben we samen deze stof besproken, waarbij de nadruk is gelegd over het grote verschil tussen Orpa en Ruth, met een toepassing voor iedereen in de uitwerking van de prediking. Ook de analogie van deze geschiedenis voor het geestelijk leven is aan de orde geweest. Vanwege een dreigende lucht en hevige regenval waren er 'slechts' 8 bezoekers.

Bijeenkomst in de gehuurde zaal

De catechisatielessen

Ook de catechisatielessen mochten doorgang hebben. Na ons vertrek is het gedeelte over de wet en het gebed behandeld en zijn ze net weer begonnen bij Zondag 1. Vanwege twee nieuwe aanmeldingen is na overleg besloten om na enkele keren wéér overnieuw te beginnen vanwege het belang van de eerste zondagen voor het verdere verstaan van de catechismus voor de nieuwkomers. De lessen worden nu gevolgd door ca 6 mensen en worden gehouden op de woensdagen van 17.00 tot 19.00 uur. De catechisatielessen met de groep van vijf doofstommen kon helaas niet worden gecontinueerd omdat de vertaler het af liet weten.

De conferentie

Op 26 en 27 oktober is een conferentie gehouden over de tabernakel. Het thema was '*De tabernakel, een schaduw der toekomstige goederen*'. Er waren weer 4 lezingen:

1. Inleiding en constructie
2. Het Heilige en zijn voorwerpen
3. Het Heilige der Heilige en de ark
4. De priesters en de offers

De conferentie

Voor de geplande conferentie is een zaalruimte gehuurd omdat er verwachting was van een grotere opkomst dan de capaciteit van de eigen gehuurde zaal. Uiteindelijk viel de opkomst wat tegen. Vrijdags waren er ongeveer 45 bezoekers, zaterdag ca. 40. Er waren op beide dagen weer een aantal vragen.

De bezoekers aan de conferentie

Enkele vragen waren: 'Waarom waren er twee aparte gedeelten in de tabernakel?' en 'Kunt u een nadere toelichting geven over de plaats van het altaar en het wasvat in de voorhof met hun betekenis (rechtvaardigmaking en heiligmaking)?', 'Wat is de betekenis van het voorhof?' en 'Wat is het verschil in betekenis tussen het openen van de voorhang op de Grote Verzoendag en het scheuren van de voorhang na de dood van Christus?'

Na afloop is een ieder uitgenodigd voor de zondagse bijeenkomsten en/of het volgen van de catechisatielessen op de woensdagen. Als ze komen is er desgewenst ook een afdruk van de presentatie van de conferentie beschikbaar.

Rév. Pasteur Iweso Yongongue Nicolas van 'Dove Christian Fellowship' is beide keren op de conferentie aanwezig geweest. Na de conferentie heb ik hem niet meer ontmoet.

Ontmoetingen met Rev. Pasteur Butochima Luta

Ds. Luta Butochima

Ds. Luta Butochima is voorganger van een kleine, formeel Presbyteriaanse, gemeente in Bukavu. We hebben hem leren kennen kort voor ons vertrek uit Bukavu in juni 2018. Hij heeft ons begin juni uitgenodigd om een kerkdienst bij hem bij te wonen. Tot onze teleurstelling verschilde de dienst op geen enkele wijze met de gebruikelijke diensten in de Pinksterkerken en de Opwekkingsgemeenten. Veel (harde) muziek met o.m. een drumstel en gitaren. Weinig inhoud in de gezongen liederen en dans bij de lofverheffing. In deze dienst heb ik zelf een meditatie mogen houden. Na afloop werden we hartelijk ontvangen met een maaltijd in het huis van zijn zoon. Er is toen oriënterend gesprek geweest over de presbyteriaanse gemeenten in Congo en zijn staan hierin. Reeds toen is gebleken dat hij weinig of geen kennis had van hetgeen in Presbyteriaanse kerk wordt beleden, noch van de leer, noch over de sacramenten,. Het enige wat hij wist dat ze in feite 'calvinisten' waren.

In de eerste week van deze reis (donderdag 1 november) hebben we elkaar uitgebreid gesproken. De gemeente (paroisse) is officieel aangesloten bij de Communauté Presbytérienne du Congo (CPC), die aangesloten is bij de 'Église du Christ au Congo', een koepelorganisatie van protestantse kerken in Congo. Er is echter nauwelijks contact met de

moederkerk en zeker geen ondersteuning. Er zijn meer naar het noorden nog een achttal meest kleine Presbyteriaanse 'paroisses'. In Benin (ebolagebied) is één grotere gemeente, die nu ook begonnen is met de bouw van een eigen kerk. Formeel is ds. Butochima de officiële vertegenwoordiger van deze gemeenten, zonder middelen om deze gemeenten te kunnen bezoeken.

De eigen gemeente in Bukavu heeft een 40-tal leden en een zondagsschool voor kinderen uit de omgeving, met name kinderen van militairen uit het nabij gelegen militaire kamp.

De kerk is een golfplaten optrek op de verdiepingvloer van een niet afgebouwd huis.

Ds. Butochima heeft vroeger een bijbelschool gevolgd van de Zweedse Pinksterzending.

Daarna is hij in Rwanda in contact gekomen met Presbyterianen en daar lid geworden. Hij heeft een theologische opleiding gevolgd aan een Hogeschool in Butare, Rwanda, die ook uitgaat van de Pinksterkerken in Rwanda. Hier is hij ook bevestigd als 'Révérend Pasteur' in de Presbyteriaanse kerk. Terug in Congo is hij een gemeente gestart, die wel Presbyteriaans heet, maar in leer en praktijk niet verschilt van de dominerende grote Pinksterkerken omdat hij nooit onderwijs gehad heeft in de gereformeerde leer. We hebben toen afgesproken om in de tweede week een dagdeel te besteden aan de bespreking van de 5 punten van het calvinisme en daarbij ook de kinderdoop te behandelen. Dat gesprek heeft plaatsgevonden op dinsdag 6 november. Aan het eind van dit gesprek heeft hij aangegeven met onze groep te willen samenwerken. Hij komt ook af en toe naar de bijeenkomsten op zondagmiddag. De tweede zondag van mijn verblijf heb ik in deze gemeente de kerkdienst bijgewoond en een meditatie gehouden.

De kinderclub

In de hoek staat nog een oud bord

Aan het eind van de 19e eeuw is de Presbyteriaanse kerk in Congo ontstaan als vrucht op het zendingswerk van de American Presbyterian Church. De Communauté Presbytérienne du Congo (CPC) zetelt met twee verschillende afdelingen in de Kasai-provincies (Oost en West) in het zuiden van Congo. Er zijn meer dan een miljoen leden en beide afdelingen runnen vele scholen en gezondheidscentra. De Presbyteriaanse kerk van Kinshasa is in de jaren 50 na een conflict afgesplitst. Daaruit is de Presbyteriaanse kerk in Kinshasa ontstaan. Theologische en etnische verschillen leidden in de jaren 90 tot een afsplitsing van een beweging die praktijken uit de Pinksterbeweging wilden introduceren. Zij noemen zich 'La Communauté Réformée Presbyterienne'.

Gesprekken met de voorzitter Gabriel Mulume

Tijdens het verblijf is er twee maal een uitgebreid gesprek geweest met Gabriel, de voorzitter van de kerngroep. Eén keer in het guesthouse en één keer bij hem thuis. In het

algemeen ervaart hij een toenemende belangstelling voor het gereformeerde belijden, ook al uit zich dat (nog) niet in een grote toeloop op de zondagse bijeenkomsten.

Gesprekspunten:

De zondagse bijeenkomsten

De zondagse bijeenkomsten mochten doorgang vinden. De bezoekersaantallen variëren van 10 tot 20 personen. Zo mogelijk komen ook de vrouwen van de kernteamleden naar de bijeenkomst. De gehuurde zaal voldoet prima en er is altijd verlichting, ook als er geen stroom is, door de Victron inverter met accu. Elke maandagavond wordt voorafgaand aan de daaraanvolgende zondag de meditatie gehouden die voor die komende zondag door één van de leden van de kerngroep is voorbereid. Die wordt dan met elkaar besproken, waarbij gelet wordt op de wezenlijke elementen die voor de prediking van belang zijn. Ze sparen elkaar daarbij niet. Verwonderlijk is het dat dit nooit verwijdering of ruzie met zich meebrengt. Gabriel vertelde dat de groep heeft aangegeven om zondags een grotere plaats te willen geven aan het gebed. Met instemming heb ik daarop gereageerd. Wel heb ik aangegeven dat voorkomen moet worden dat laatkomers het gebed verstoren door rond te lopen, een plaats te zoeken en met stoelen te schuiven. Dat is een gewoonte in veel kerken die we niet moeten navolgen. Het gebed is een heilige verrichting en moet in alle orde en rust kunnen plaatsvinden.

Ook is er gesproken over de mogelijkheid van zingen in de samenkomsten. Ik heb aangegeven om uit de beschikbare zangbundels een aantal voorstellen te doen voor goede psalmen en gezangen. Van veel liederen zijn de melodieën hen echter onbekend. Als ik ze iets laat horen van onze melodieën geeft dat bij hun een associatie met het zingen in de RK-kerk. Wel erkennen zij dat de hun bekende melodieën populair zijn en veelal opzweepend, met gitaar en drumstel begeleiding. De meesten zoeken dat niet. Dit blijft derhalve vooralsnog een moeilijk punt.

Het functioneren van de kerngroep

De kerngroep is een stabiele groep. Sinds ons vertrek zijn er twee leden bijgekomen, Deo Zagabe en Jackson Longani. Deo zat in de eerste groep catechisanten die in oktober 2015 zijn begonnen. Toen deze groep het programma heeft afgerond zagen we hem weinig meer. Vanaf ons vertrek is hij weer helemaal terug en komt nu trouw naar de bijeenkomsten. Jackson is bevriend met enkele leden. Voor mij was hij onbekend. Hij is gemotiveerd, maar heeft nog weinig kennis.

De groep vergadert iedere maandagavond. Degene die de daaropvolgende zondag een meditatie moet houden, houdt op deze avond zijn voordracht, die dan door de groep plenair wordt besproken. De opmerkingen worden dan nog in de meditatie verwerkt.

Een viertal leden van de kerngroep hebben niet de lessen over exegese gevolgd en hebben de vraag neergelegd of er in deze dagen nog wat lessen hierover gegeven kunnen worden. Ondanks de zeer beperkte tijd heb ik in twee avonden geprobeerd het in het Frans vertaalde dictaat Hermeneutiek van ds. Moerkerken in grote lijnen met hen te bespreken.

De catechisatielessen

Gabriel geeft zelf wekelijks de lessen over de Heidelbergse Catechismus. Er wordt bij de voorbereiding gebruik gemaakt van de in het Frans vertaalde schetsen van ds. Sonneveld. Deze voorzien niet alleen theologisch inhoudelijk aan een behoefte, maar bieden ook structuur aan de gegeven lessen.

Evaluatie van de conferentie

Kort hebben we nog gesproken over de conferentie. Alles is goed verlopen, zij het dat de bezoekersaantallen wel tegenvielen. Mogelijk was de timing niet zo gunstig. Overwogen moet worden of er de volgende maal toch gebruik moet worden gemaakt van vrije dagen en dat we toch weer van de eigen zaal gebruik maken, ook gezien de hoge kosten van de zaalhuur (\$ 300).

De situatie in Nederland

Kort heb ik uitgelegd dat er zoals het zich nu laat aanzien er geen formele steun komt van een zending van één van de reformatorische kerken in Nederland. Onze stichting blijft zich wel inzetten om middelen te verwerven om regelmatige bezoeken mogelijk te maken en ook het leatuurwerk vanuit Nederland voort te zetten.

Samenwerking met de presbyterianen

Uitgebreid is ook gesproken over een eventuele toekomstige samenwerking met de Presbyteriaanse kerk in Bukavu. Ds. Luta Butochima bezoekt af en toe de bijeenkomsten. Gabriel kent de familie. Hij heeft met zonen van Butochima op school gezeten. Hij spreekt ze nog regelmatig. Eén zoon, Butros, is advocaat. Hij behandelt veel kerkelijke zaken. Geen van de kinderen van Butochima, behoudens de twee kleinsten, zijn hun vader gevolgd in de Presbyteriaanse kerk. Ze zijn lid van één van de Pinksterkerken.

Gabriel geeft aan geen band te hebben met Butochima. Vanwege verschil in leeftijd en positie is het ook ondenkbaar dat hij hem les zou geven. Gabriel zag daarom nu niet veel in samenwerking. Wel gaf hij aan bereid te zijn om aan een groep jongvolwassenen uit de gemeente van Butochima catechisatielessen te geven. Dat voorstel is ook Butochima besproken. Er zijn hierover echter (nog) geen concrete afspraken over gemaakt.

Lectuurwerk

We hebben weer veel boeken mee kunnen nemen, waaronder de Franstalige Bijbelverklaring van Calvijn. Daar waren ze bijzonder blij mee. Er is in Congo geen leescultuur, maar een naslagwerk als een als een Bijbelverklaring is heel welkom. Helaas is er al decennia lang geen uitgave meer van deze Bijbelverklaring van het oude testament, met uitzondering van het boek Genesis, maar het Nieuwe testament is compleet. (Uiteraard m.u.v. het boek Openbaring). Daarnaast zijn nog enkele andere werken verstrekt zoals de uitleg van de Romeinenbrief van ds. C. den Boer en de verkorte Institutie. Bienvenu Tabo heeft het beheer over de bibliotheek. Dat loopt goed. Op Dropbox (map 'Livres Chrétiens') staan inmiddels 26 digitale boeken. (21 Frans en 5 Engels). 53 personen hebben inmiddels toegang tot deze map. Hier zullen nog meer boeken aan worden toegevoegd.

Het gebruik van de communicatiemiddelen

In de afgelopen maanden voorafgaand aan het bezoek verliep de communicatie moeizaam. Alleen de WhatsApp- groepen werkten goed. Op hun verzoek is een compleet geïnstalleerde laptop, verstrekt door de 'Stichting Hand', voor de groep meegenomen. Er zijn afspraken gemaakt voor regelmatig contact.

Er zijn 3 WhatsApp-groepen. 'Biblical Studies' is uitsluitend voor de kerngroep (11 deelnemers). 'Une Parole Certaine' is voor de info over de zondagse bijeenkomsten (42 deelnemers). 'Livres Chrétiens' is, naast Dropbox, voor de verspreiding van digitale lectuur en presentaties (29 deelnemers). Gabriel is gevraagd toe te zien op een juist gebruik hiervan. Met name op de groep voor de zondagse bijeenkomsten, maar ook op de leuurgroep verschijnen nogal eens berichten van mensen die denken hun persoonlijke visie hierop te moeten ventileren. Dat is niet de bedoeling. Deze groepen moeten geen discussieforum worden.

Overhandiging van de laptop

Rapportages

In de afgelopen maanden zijn er twee rapportages geweest. Afsproken is om in ieder geval tussen twee bezoeken, maar minstens éénmaal per kwartaal een rapportage te maken van de situatie en de ontwikkelingen.

Ontmoeting met Pasteur Paul en mr. Fidèle

Woensdagmiddag 31 oktober heb ik een ontmoeting gehad met pasteur Paul en mr. Fidèle. Ze vroegen om verdere ondersteuning, zowel in lesmateriaal als onderwijs als financieel. Ze willen de boodschap van vrije genade verder uitdragen, maar hun mogelijkheden zijn beperkt. Ik heb toegezegd om D.V.

Pasteur Paul

Pasteur Paul (ca 65) is voorganger van een Cepac-gemeente in Chiriri. Dat is een woonkern op ca 9 km afstand van het centrum van Bukavu. Zelf woont hij nog een aantal kilometers verder weg. De gemeente komt samen in een door een school beschikbaar gesteld klaslokaal. Pasteur Paul heeft ongeveer een jaar geleden van een relatie gehoord van onze catechisatie lessen en heeft deze sinds dien trouw gevolgd. Daarvoor kwam hij, op de heenweg meestal lopend, naar de lessen. Het grootste deel van de HC heeft hij met grote instemming gevolgd.

Mr. Fidèle

Mr. Fidèle (ca 45) is een oud-collega van Pasteur Paul en door hem meegenomen naar de lessen. Hij is jeugdleider van de verschillende Cepac-gemeenten in de wijk Panzi en heeft zodoende contact met zo'n 700 kinderen en jongeren uit deze gemeenten. Hij heeft evenals Pasteur Paul het grootste gedeelte van de catechismus gevolgd en draagt dit ook uit in zijn contacten met de jongeren. Hij heeft inmiddels enkele honderden van de 'Westminster voor jonge kinderen' en 'Vérités Divines' ('Goddelijke Waarheden' van Hellenbroek) meegenomen als lesmateriaal voor de vele jeugdgroepen van deze gemeenten. Vóór ons vertrek heeft hij twee maal een groep van 20 à 25 jongeren meegenomen naar de zondagse bijeenkomst.

bij een volgend bezoek een dag een jongerenconferentie te willen houden in Panzi. Daarnaast proberen we of we nog een groot aantal van de 'Westminster voor kleine kinderen' in het Frans en Swahili voor hen kunnen reproduceren.

Situatie in Congo

De komende verkiezingen staan gepland voor 23 december. Dit brengt veel onrust teweeg, in het bijzonder omdat de oppositie fel gekant is tegen het gebruik van stemmachines. Daar is geen vertrouwen in. De geringe ontwikkelingen, zo die er al waren, liggen nu stil. De bruikbaarheid van doorgaande wegen is nog verder verslechterd, de corruptie neemt toe in een laatste poging om nog wat te 'regelen'. Er is een teneur om de oppositie zo min mogelijk ruimte te geven. Visa worden niet meer verstrekt. Gelukkig had ik nog een geldig in- en uitreisvisum op basis van het nog niet verlopen verblijfsvisum, anders was het ook voor mij moeilijk geweest om in Congo te komen.

De ebola breidt zich uit. Er zijn al meer dan 200 doden te betreuren. In de omgeving van Bukavu zijn nog geen gevallen bekend.

Hendrik-Ido-Ambacht,

19 november 2018,

Iz. van Rijssel

Dagprogramma

Maandag 22 oktober

Mi Autoreis naar Brussel

Dinsdag 23 oktober

Mo/Mi Vlucht Brussel - Kigali

Av Overnachting in guesthouse 'St. Paul'

Woensdag 24 oktober

Mo Vlucht Kigali – Kamembe, taxi naar Bukavu

Mi/Av Diverse ontmoetingen, Bijbelstudie (leiding Gabriel)

Donderdag 25 oktober

Mo Vorbereiding conferentie

Mi/Av Gesprek met Joseph

Vrijdag 26 oktober

Mo Vorbereiding conferentie

Mi Conferentie in zaal 'Hotel Tourist'

Zaterdag 27 oktober

Mo Vorbereiding conferentie

Mi Conferentie in zaal 'Hotel Tourist'

Av Fellowship op de compound

Zondag 28 oktober

Mo Meegeluisterd met dienst Hendrik-Ido-Ambacht

Mi Bijeenkomst van de groep. Gesproken over Naaman, ca 25 bezoekers

Maandag 29 oktober

Mo Kopiëren van PowerPoint presentatie van de conferentie

Mi/Av Vergadering van de groep ter voorbereiding op meditatie komende zondag, overhandiging van de aangeschafte laptop

Dinsdag 30 oktober

Mo Begin met controle administratie Kimon RDC
Mi/Av Gesprek met Gabriel Mulume

Woensdag 31 oktober

Mo Diverse gesprekken (Fidèle, Mugishu, Moïse),
Mi/Av Pasteur Paul Rugamika en mr. Fidèle Ngabo, Catechisatie les over Zondag 1
(leiding Gabriel Mulume)

Donderdag 1 november

Mo Gesprek met ds. Luta Butochima
Mi/Av Les over exegese

Vrijdag 2 november

Mo Administratie, installatie programma's aangeschafte laptop
Mi/Av Bezoek aan Gabriel en Julie, Samuel ter voorbereiding op meditatie

Zaterdag 3 november

Mo Bezoek aan Joseph en Patience
Mi Gesprek met dr. Sosthène
Av Fellowship op de compound

Zondag 4 november

Mo Dienst Presbyteriaanse kerk
Mi Bijeenkomst groep, ca 10 bezoekers. Meditatie van Samuel over Ruth 1

Maandag 5 november

Mo Bespreking op kantoor Kimon RDC
Mi/Av Gesprek met Guillaume over 5 punten Calvinisme, aansluitend vergadering
van de groep ter voorbereiding op meditatie komende zondag. (Ruth 2)

Dinsdag 6 november

Mo Uitleg gereformeerde theologie aan ds. Luta Butochima
Mi/Av Les exegese

Woensdag 7 november

Mo Bespreking financiën Kimon RDC
Mi/Av Bijbelstudie Zondag 2

Donderdag 8 november

Mo Advies watersysteem CEPAC-compound, reisvoorbereiding,
afscheidsbezoeken
Mi taxi Bukavu – Kamembe (Rwanda)

Vrijdag 9 november

Mo Vlucht van Kamembe naar Kigali
Mi Werken aan rapportage
Av Vlucht naar Brussel

Zaterdag 10 november

Mo Aankomst in Brussel, thuisreis